

*Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky*

***SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 2005***

*Slovenská agentúra
životného prostredia*

Požiar je každé nežiadúce horenie, pri ktorom vznikajú škody na majetku, životnom prostredí alebo ktorého následkom je usmrtená alebo zranená fyzická osoba alebo uhynuté zviera; požiar je tiež nežiadúce horenie, pri ktorom sú ohrozené životy alebo zdravie fyzických osôb, zvieratá, majetok alebo životné prostredie.

§ 2 ods. 1 písm. a/ zákona č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarimi

● HAVÁRIE A ŽIVELNÉ POHROMY

Havarijné zhoršenie kvality vôd

Podľa štatistík SIŽP o mimoriadnom zhoršení alebo ohrození kvality vôd (MZV) v roku 2005 došlo k poklesu v počte týchto udalostí oproti predchádzajúcemu roku - predovšetkým u povrchových vôd, avšak stále sa toto číslo pohybuje na pomerne vysokej úrovni.

Tabuľka 199. Mimoriadne zhoršenia alebo ohrozenia kvality vôd (MZV) v SR v rokoch 1993 - 2005

Rok	Počet evidovaných MZV SIŽP	Mimoriadne zhoršenie vôd (MZV)					
		Povrchových			Podzemných		
		Celkový počet	Vodárenské toky a nádrže	Hraničné toky	Celk. počet	Znečistenie	Ohrozenie
1993	142	95	3	12	47	10	37
1994	121	82	5	7	39	10	29
1995	129	73	5	11	56	8	48
1996	117	71	1	10	46	7	39
1997	109	63	0	6	46	14	32
1998	117	66	2	1	51	10	41
1999	98	61	2	9	37	3	34
2000	82	55	2	9	27	3	24
2001	71	46	1	4	25	1	24
2002	127	87	1	6	40	5	35
2003	176	134	2	3	42	0	42
2004	137	89	1	10	48	11	37
2005	119	66	2	5	53	2	51

Zdroj: SIŽP

Z hľadiska druhu látok škodiacich vodám (LŠV) sa na MZV dlhodobo najväčšou mierou podieľajú ropné látky - čomu bolo tak aj v roku 2005. V menšom počte majú na MZV podiel aj odpadové vody, exkrementy hospodárskych zvierat, nerozpustné látky, žieraviny, pesticídy, iné toxické látky, predovšetkým však LŠV u ktorých sa šetrením nepodarilo zistiť druh.

Hlavnými príčinami havarijného zhoršenia vôd bola v roku 2005 doprava a preprava (45 prípadov) a ľudský faktor (21 prípadov). Na MZV sa stabilne značným percentom (v roku 2005 cca 27,7 %) podieľajú aj neznámi pôvodcovia a tzv. cudzie organizácie (v roku 2005 cca 12,6 %). Počet MZV vzniknutých mimo územia SR v rokoch 1993 - 2005 osciloval a v roku 2005 sa na MZV podieľal 2,5 %.

Tabuľka 200. Vývoj v počte MOV podľa druhu LŠV v rokoch 1994 - 2005

Druh látok škodiacich vodám:	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ropné látky	63	76	69	50	61	54	33	40	64	59	70	63
Žieraviny	3	3	5	10	3	5	2	2	5	3	1	0
Pesticídy	1	0	1	1	3	1	0	0	1	0	3	0
Exkrementy hospodárskych zvierat	9	11	14	8	3	7	5	4	9	21	15	14
Silážne šťavy	0	0	1	1	0	2	4	0	2	1	1	0
Priemyselné hnojivá	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Iné toxické látky	5	5	1	5	0	6	12	5	3	3	0	4
Nerozpustné látky	4	6	4	8	7	1	5	2	6	11	3	4
Odpadové vody	6	1	6	11	17	6	10	10	17	35	20	10
Iné látky	13	10	9	6	6	4	2	1	3	7	10	8
Látky škodiace vodám u ktorých sa šetrením nepodarilo zistiť druh	17	16	7	9	17	12	9	7	17	35	14	10

Zdroj: SIŽP

Tabuľka 201. Prehľad o MOV vzniknutých mimo územia SR, spôsobených cudzími organizáciami, resp. s nezisteným pôvodom v rokoch 1993 - 2005

Rok	MOV spôsobené alebo vzniknuté (počet)					
	Mimo územia SR		Cudzími organizáciami		Nezisteným pôvodom	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
1993	7	4,9	7	4,9	44	31,0
1994	2	1,7	2	1,7	44	36,4
1995	5	3,9	3	2,3	28	21,7
1996	3	2,6	3	2,6	23	19,7
1997	1	0,5	6	5,5	20	18,4
1998	0	0	7	6	28	23,9
1999	3	3,1	3	3,1	27	27,6
2000	5	6,1	1	1,2	28	34,1
2001	0	0	3	4,2	16	22,5
2002	1	0,7	4	3,1	35	27,5
2003	2	1,1	8	4,5	52	29,5
2004	7	5,1	8	5,8	36	26,3
2005	3	2,5	15	12,6	33	27,7

Zdroj: SIŽP

Prehľad najzávažnejších MZV v roku 2003 uvádza nasledovná tabuľka.

Tabuľka 202. Prehľad najzávažnejších MZV spôsobených v roku 2005

Rok	Dátum	Miesto vzniku, objekt	Príčina vzniku MZV	Následky MZV
2005	23. 8.	Hriňová, tok Slatina, areál bývalých Z ŤS	Kyanidy, kadmium, zinok, nikel, chróm, meď - únik pri búracích prácach -galvanizovanie	Úhyn cca 1 200 kg rýb v dĺžke toku 13,1 km
	7.8.	ČOV, spol. OKTAN Kežmarok, tok Poprad	Únik znečistených OV pri zvýšenej zrážkovej činnosti	Znečistenie hraničného toku Poprad ropnými látkami

Zdroj: SIŽP

Tabuľka 203. Prehľad o MOV vzniknutých mimo územia SR, spôsobených cudzími organizáciami, resp. s nezisteným pôvodcom v rokoch 1993 - 2005

Havárie podľa príčin ich vzniku:	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Nedodržanie technologickej a pracovnej disciplíny (ľudský faktor)	25	34	20	35	29	20	14	15	17	43	16	21
Nevhovujúci stav zariadenia v dôsledku:												
2A nedostatku údržby a náhra dných dielov	14	12	11	10	10	6	7	4	8	14	9	6
2B nevhodného technického riešenia	12	9	11	4	4	11	5	9	11	12	8	13
2C nedostatočnej kapacity sklad. objektu a havar. nádrží	0	3	3	0	1	2	1	1	6	3	4	5
Mimoriadna udalosť : 3A požiar	2	3	2	0	0	0	0	0	1	1	3	2
3B výbuch					1	0	1	1	0	3	0	0
Poveternostné vplyvy: 4A poveternostné vplyvy	6	4	15	4	1	5	3	0	5	12	5	1
4B deficit kyslíka					0	0	1	0	0	0		0
Doprava a preprava : 5A doprava	16	14	20	28	24	14	11	9	28	28	19	40
5B preprava					9	6	1	1	6	2	2	5
MZV vzniklo mimo územia SR	2	5	3	1	0	3	5	0	0	2	7	3
Iná	13	29	14	13	15	15	14	18	21	19	37	7
Nezistená	32	16	18	13	23	16	19	0	24	37	27	16

Zdroj: SIŽP

Havarijné zhoršenie kvality ovzdušia

V roku 2005 Útvár inšpekcie ochrany ovzdušia SIŽP zaevidoval päť udalostí vedúcich k zhoršeniu kvality ovzdušia. Trendy v počtoch mimoriadnych zhoršení, resp. ohrození kvality ovzdušia (MOO) evidovaných SIŽP uvádzajú nasledujúce tabuľky.

Tabuľka 204. Trendy v počte MOO v rokoch 1993 - 2005

Rok	Počet evidovaných udalostí	Mimoriadne zhoršenie alebo ohrozenie kvality ovzdušia (MOO)	
		Zhoršenie	Ohrozenie
1994	1	1	-
1995	9	8	1
1996	5	5	-
1997	7	7	-
1998	5	5	-
1999	3	3	-
2000	4	3	1
2001	1	1	-
2002	4	4	-
2003	3	3	-
2004	1	1	-
2005	5	5	-

Zdroj: SIŽP

Tabuľka 205. Trendy v počte MOO v rokoch 1993 - 2005

Druh látok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
SO ₂	2	2	1	1	2	1	1	-
NO _x	2	2	1	1	1	1	1	-
TZL	2	1	1	1	2	1	1	2
CO	2	1	1	1	1	1	-	1
C _{org}	2	1	1	1	1	-	-	-
H ₂ S	-	1	-	-	-	-	-	-
NH ₃	-	-	-	-	-	-	1	-
Vinyl - chlorid	-	-	1	-	-	-	-	-
chlór	-	-	-	-	1	-	-	-
Vysoko - pecný plyn								
HCl								
CO ₂								

* zmes znečisťujúcich látok

Zdroj: SIŽP

Najzávažnejšie prípady MOO sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 206. Prehľad najzávažnejších udalostí (havárií) vedúcich k mimoriadnemu zhoršeniu alebo ohrozeniu kvality ovzdušia v roku 2005

Rok	Dátum	Miesto vzniku, objekt	Príčina vzniku havárie	Následky havárie
2005	22. 5. - 1.6.	DZ Koksovňa, U.S.Steel Košice, s.r.o., VKB 3	Porucha odsuvného dopravníka prachu č. 776 na suchom odprašovaní plynov z vyláčania koksu na VKB 3	Únik TZL 39,22 t
	18.6.	DZ Energetika, U.S.Steel Košice, s.r.o.	Výpadok spaľovania vysokopecného plynu (VPP) v dôsledku zhasnutia plameňa a následne úniku nespáleného VPP	Únik nespáleného VPP v množstve cca 10 000 m ³

Zdroj: SIŽP

Požiarovosť

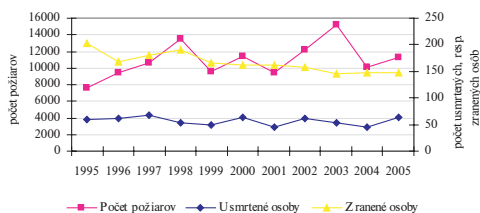
V roku **2005** bolo v SR zdokumentovaných **11 294** požiarov, pri ktorých bolo usmrtených 64 osôb a 166 bolo zranených. Priame materiálne škody dosiahli 813 494 900 Sk, pri čom výška uchránených hodnôt bola vyčíslená na 3 074 208 000 Sk.

Z hľadiska škôd vzniknutých požiarimi v jednotlivých odvetviach ekonomických činností **najviac požiarov vzniklo** tak ako počas predchádzajúcich rokov v **poľnohospodárstve** - 2 481, s priamymi materiálnymi škodami vo výške cca 39,1 mil. Sk, 2 usmrtené a 4 zranené osoby. Na druhom mieste sa v požiarnej štatistike umiestnilo **bytové hospodárstvo** s 1 821 požiarimi s priamymi hmotnými škodami vo výške cca 129 mil. Sk, pri ktorých bolo usmrtených 41 osôb. Najnižší počet požiarov bol zaznamenaný v sektore **obchodu**, kde bol počet požiarov 132 s priamymi materiálnymi škodami 43,3 mil. Sk. Celkovo bol počet požiarov na Slovensku v roku **2005 vyšší o 1 176** oproti roku 2004, materiálne škody boli tiež **vyššie o 224 842,8** tis. Sk.

Z hľadiska územnosprávneho členenia, **najviac požiarov** vzniklo v roku 2005 v Košickom kraji (2 099) a **najmenej** (954) v Trenčianskom kraji. **Najvyššie škody** v dôsledku požiarovosti paradoxne však vznikli v Trenčianskom kraji (171 518 100 Sk) a **najmenšie** v Nitrianskom kraji (54 067 0100 Sk).

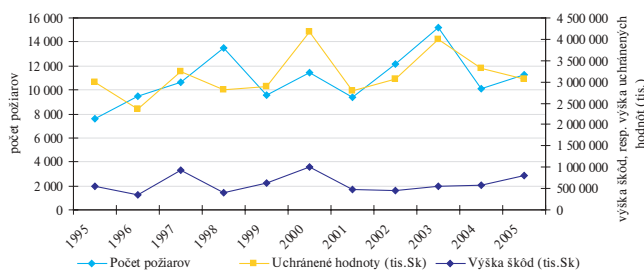
V období rokov **1992 - 2005** vzniklo na Slovensku **137 582** požiarov, následkom ktorých vznikli **priame materiálne škody** za vyše **cca 7,8 mld. Sk**. Pri požiaroch v uvedenom období rokov **bolo usmrtených 778 osôb** a 2 357 osôb bolo zranených.

Graf 241. Vzťah medzi počtom požiarov a počtom usmrtených, resp. zranených osôb v rokoch 1995 - 2005

Zdroj: P HaZZ MV SR

Graf 242. Vzťah medzi počtom požiarov a výškou škôd, resp. výškou uchránených hodnôt v rokoch 1995 - 2005

Zdroj: P HaZZ MV SR

Tabuľka 207. Požiarovosť v prírodnom prostredí

Rok	Prírodné prostredie, z toho:	Počet požiarov	Škoda (tis. Sk)	Usmrtení	Zranení
2005	obilie na koreni	26	530,8	0	0
	stohy slamy	139	6 205,4	0	0
	stohy krmovín	25	273,6	0	0
	slama na poli a strnisko	255	454,4	0	1
	zber krmovín na poli	11	1 356,5	0	0
	trávnatý porast a úhor	2 757	3 741,2	1	1
	medza a násypy	297	241,6	0	0
	sad, park, záhrada a vinohrad	197	476,6	0	2
	lesy a kosodrevina	286	48 369,6	0	3
	priestory kempingov	1	0	0	0
	iné	617	22 953,0	0	5

Zdroj: P HaZZ MV SR

Povodne

Povodne sú prírodné javy, ktorých účinok je zosilnený ľudskou činnosťou. Územie Slovenska je od roku 1997 každoročne postihované rozsiahlymi povodňami a z plošného aj časového hľadiska sú rozdelené nerovnomerne. Povodne v jarných mesiacoch sú spôsobené dlhotrvajúcimi intenzívnymi zrážkami alebo náhlym oteplením s rýchlym topením snehu. V mesiaci jún a júl ich spôsobujú intenzívne lokálne zrážky.

V roku 2005 bolo celkovo povodňami postihnutých 237 obcí a miest, v ktorých bolo zaplavených 1 791 obytných domoch, z toho zničených alebo dočasne neobývateľných bolo 74 domov. Ďalej bolo zaplavených 35 administratívnych budov, škôl a zdravotníckych zariadení, 35 závodov a prevádzok, 715 domových studní, 8 770,5 ha poľnohospodárskej pôdy, 22 ha lesnej pôdy a 445 ha intravilánov obcí a miest. Povodňami bolo poškodených 68 mostov a 69 lávok, 96,5 km brehového opevnenia, 131 km hrádzí. Následkami povodní bolo postihnutých celkom 2 411 obyvateľov, z toho muselo byť evakuovaných 125 osôb. Dočasne bez prístrešia zostalo 99 obyvateľov. Počas záchranných prác bolo 62 osôb zachránených.

Celkové náklady a škody spôsobené povodňami v SR v roku 2005 boli 948 916 tis. Sk, z toho náklady na záchranné práce boli 67 815 tis. Sk, na zabezpečovacie práce 80 638 tis. Sk. Na majetku vznikli škody vo výške 503 799 tis. Sk, z toho škody na majetku štátu boli 70 331 tis. Sk, na majetku obyvateľov spolu 52 874 tis. Sk, na majetku obcí 157 427 tis. Sk, vyšších územných celkov 148 058 tis. Sk, iných subjektov 75 109 tis. Sk, na vodných tokoch vznikli škody vo výške 296 664 tis. Sk.

Vychádzajúc z ekonomických prognóz štátny rozpočet nebude schopný pokryť celkovú finančnú požiadavku Programu protipovodňovej ochrany SR do roku 2010 a podľa súčasného stavu jednaní sa bude potrebné orientovať na finančné zdroje EÚ - Kohézny fond a štrukturálne fondy.

Z Kohézneho fondu v rámci programovacieho obdobia 2004 - 2006 SVP, š. p., predpokladá realizovať projekt Bratislava - protipovodňová ochrana, v ktorom sa počíta s celkovými oprávnenými rozpočtovými nákladmi 1 246 426 tis. Sk (realizácia stavebných prác v období 07/2006 - 07/2010). V rámci programovacieho obdobia 2007 - 2013 sa predpokladá realizovať projekty Banská Bystrica - protipovodňová ochrana intravilánu mesta s nákladom 2 792 090 tis. Sk a Prešov protipovodňová ochrana s nákladom 489 539 tis. Sk.

Cieľom Protipovodňového varovného a predpovedného systému Slovenskej republiky (POVAPSYS), je vypracovať včasné a kvalitné predpovede meteorologickej a hydrologickej situácie vrátane varovania na výskyt extrémnych povodňových javov. Na projekt POVAPSYS bolo v r. 2003 - 2005 čerpaných zo štátneho rozpočtu 470,5 mil. Sk a na budúci rok je zabezpečených 70 mil. SK.

Tabuľka 208. Následky povodní za obdobie rokov 1999 - 2005

Rok	Počet povodňou postihnutých sídiel	Zaplavené územia (ha)	Škody pri povodniach (mil. Sk)	Náklady a škody celkom (mil. Sk)		
				Záchranné práce	Zabezpečovacie práce	
1999	682	181 433	4 460,90	58,30	65,10	4 584,30
2001	379	22 993	1 960,60	57,10	32,10	2 049,80
2002	156	8 678	1 525,70	58,10	50,10	1 639,90*
2003	41	744	43,90	5,69	4,20	53,79
2004	333	13 717	1 051,80	37,23	102,93	1 191,96
2005	237	9 237	800,46	67,82	80,64	948,92

Zdroj: MP SR, MŽP SR

Tabuľka 209. Porovnanie výšky škôd spôsobených povodňami v rokoch 1999 - 2005

Rok výskytu povodne	Škody na majetku (tis. Sk)						Náklady a škody spolu
	Celkom	v tom					
		Obyvateľstvo	Obec	Štát	Poľnohospodárstvo	Vodné hospodárstvo	
1999	4 460 896	646 108	635 800	1 410 254	1 691 936	460 661	4 584 300
2000	1 234 191	21 492	137 237	480 242	595 220	225 874	1 298 600
2001	1 960 634	136 568	418 001	1 004 255	382 982	547 526	2 049 836
2002	1 525 713	114 235	247 564	777 050	350 000	449 324	1 639 913
2003	43 906	5 593	22 658	15 655		19 449	53 790
2004	1 051 804	72 970	201 673	97 552		425 738	1 191 973
2005	800 463	52 874	157 427	70 331		296 664	948 916

Zdroj: MP SR, MŽP SR